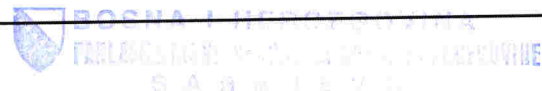

Broj:
Sarajevo, 10. 6. 2022.

PRIMALO	19-07-2022
Organ za rad	
Jednica	
Broj	
Prijava	

01.02.03/05-1-777/22 H

IZVJEŠĆE

**s plenarnog zasjedanja Parlamentarne skupštine Procesa suradnje u Jugoistočnoj
Europi (SEECP)**

Atena, 1.- 2. lipnjaj 2022.

Zamjenica predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH) Borjana Krišto i članovi Izaslanstva PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi (PSSEEC) Bariša Čolak, Ljubica Miljanović i Edin Mušić sudjelovali su na plenarnom zasjedanju PSSEEC-a, koje je održano 1. i 2. lipnja 2022. u Ateni, pod predsjedanjem Republike Grčke.

Devetoj plenarnoj sjednici Parlamentarne skupštine SEECP-a prethodilo je održavanje sastanaka glavnih odbora i Stalnog odbora. Cilj održavanja sastanaka Glavnog odbora za socijalni razvoj, obrazovanje, istraživanje i zanost, Glavnog odbora za pravosuđe, unutarnje poslove i sigurnosnu suradnju te Glavnog odbora za gospodarstvo, infrastrukturu i energiju bio jue pripremiti nacрте izvješća i rezolucija s ranije održanih sastanaka za usvajanje na 9. plenarnoj sjednici PSSEEC-a.

Cilj održavanja sastanka Stalnog odbora PSSEEC-a bio je usvajanje dokumenata s plenarne sjednice, glavnih odbora, dnevnog reda plenarne sjednice te Nacrta završne deklaracije, a koji su jednoglasno usvojeni. Tome je prethodila dugotrajna i konstruktivna rasprava svih sudionika Procesu suradnje o velikom broju pristiglih amandmana na tekst Završne deklaracije.

Na sastancima odbora i plenarnoj sjednici sudjelovali su predstavnici: Ankare, Atene, Bukurešta, Ljubljane, Podgorice, Prištine, Sarajeva, Skopja, Sofije, Tirane, Zagreba, Ministarstva vanjskih poslova Grčke Republike, Regionalnog vijeća za suradnju (RCC), i Regionalnog vijeća za parlamentarnu suradnju (RSPC SEE)

Središnja tema plenarnog zasjedanja PSSEEC-a bila je posvećena ciljevima održivog razvoja za ekologiju i utjecaju krize na Jugoistočnu Europu, s posebnim osvrtom na sigurnost opskrbe energentima u regiji i na poljoprivredno-prehrambeni lanac.

Deveta plenarna sjednica počela je uvodnim obraćanjem **Nj. E. Constantine An. Tassoulasa**, predsjednika Grčkog parlamenta, koji je posebno naglasio da se zasjedanje, nažalost, odvija usred žestokog vojnog sukoba u srcu našeg kontinenta koji će, osim tragičnih gubitaka ljudskih

života, imati nesagledive posljedice za okoliš jugoistočne Europe i europskog kontinenta općenito. Istaknuo je da je za Grčku Republiku predsjedanje Parlamentarnom skupštinom Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi identificirano s odgovornošću za koordiniranim radom, s ciljem ostvarivanja dobrobiti svih partnera. Tassoulas je potvrdio da je u aktualnoj globalnoj konjunkturi učvršćivanje zajedničke volje za sigurnošću i prosperitetom te jačanje horizontalnih i vertikalnih veza za zajedničko djelovanje ključno za budućnost naše regije, zbog čega je grčko predsjedanje (CiO) za središnji moto usvojilo „Jačanje sinergije u Jugoistočnoj Europi”. „Atena je vjerovala i usredotočila se na dodanu vrijednost sinergije između međunarodnih i regionalnih organizacija, javnog i privatnog sektora, civilnog društva i svih aktera na društvenoj, ekonomskoj i političkoj razini", nastavio je Tassoulas. Zaključio je da je atensko predsjedništvo poseban naglasak slavilo na europsku perspektivu sudionika Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi, s dubokim uvjerenjem da Proces služi kao odskočna dasku za daljnje jačanje ambicija i potporu naporima članica Procesu dok nastavljaju na svojem putu prema europskim integracijama.

Borjana Krišto, zamjenica predsjedatelja Zastupničkog doma PSBiH, istaknula je kako je SECEP, u sinergiji s procesom stabilizacije i pridruživanja Europskoj uniji, pomogao da se u posljednja dva desetljeća ova regija preoblikuje iz regije otvorenih sukoba i netrpeljivosti u regiju suradnje i prosperiteta utemeljenog na zajedničkim interesima.

Krišto se također osvrnula na pitanje sigurnosti opskrbom energijom u situaciji krize uzrokovane ratom u Ukrajini i pandemijom koronavirusa. U svome je izlaganju naglasila da je, unatoč rizicima povezanim s ovisnošću o vanjskim izvorima energije, nužan sveobuhvatan pristup energetske politici u svrhu osiguranja nesmetane opskrbe energentima za kućanstva i gospodarstvo.

Krišto je još jednom ukazala na to da je za Bosnu i Hercegovinu, iako se suočava s mnogim rizicima i izazovima, još uvijek najveći izazov izmjena Izbornog zakona utemeljena na demokratskim standardima uz uvažavanje demokratski izražene političke volje sva tri konstitutivna naroda. U vezi s tim je podcrtala nužnost toga da svaki konstitutivni narod ima pravo izabrati svoje političke predstavnike u za to Ustavom predviđenim institucijama, odnosno Predsjedništvu BiH i domovima naroda.

Tijekom plenarne sjednice sudionicima su se obratili i drugi predsjednici parlamenata i voditelji izaslanstava država članica PSSECEP-a.

Derya Bakbak (Ankara) potvrdila je da Jugoistočna Europa ima veliki potencijal na svim poljima, ali doživljava neviđene ekološke izazove, pri čemu nijedna članica Procesu nije imuna na negativne učinke degradacije okoliša i gubitka biološke raznolikosti. Naglasila je da će provedba Agende za održivi razvoj do 2030. i tri temeljne konvencije UN-a: o klimatskim promjenama, o borbi protiv dezertifikacije i o bioraznolikosti nedvojbeno promicati održiviji okoliš i razvoj. Bakbak je govorila i o utjecaju pandemije COVID-19, koja je produbila postojeće nejednakosti i dodatno otežala postignuća Agende 2030., te o učincima klimatskih promjena i rastućih geopolitičkih napetosti koje, nažalost, ugrožavaju globalnu sigurnost hrane, ali i razvojne izgleda. „Rastuće cijene goriva, gnojiva i hrane zbog rata dodatno

otežavaju pristup hrani u mnogim regijama, što predstavlja ozbiljan rizik za globalnu sigurnost hrane”, nastavila je Bakbak, izjavivši da se trenutačno oko 800 milijuna ljudi diljem svijeta suočava s glađu, a 193 milijuna ljudi se suočava s akutnom krizom hrane. Zaključno je ustvrdila da je primarni cilj Ankare u području energetike osigurati i konsolidirati sigurnost opskrbe energijom te da, u skladu s tim ciljem, do izražaja dolazi maksimalno korištenje domaćih i obnovljivih izvora, povećanje energetske učinkovitosti te učvršćivanje rutne i resursne raznolikosti u uvoznim energentima.

Christos Dermentzopoulos (Atena) ustvrdio je da su Milenijska deklaracija Ujedinjenih naroda i Agenda za održivi razvoj do 2030. postavili održivost u srž međunarodne arene, nastojeći promicati sve tri dimenzije održivog razvoja: gospodarsku, društvenu i ekološku, na uravnotežen i integriran način. Unatoč tome, nastavio je Dermentzopoulos, „milijarde ljudi još uvijek žive u ekstremnom siromaštvu, lišeni osnovnih uvjeta za pristojan život, kao što su primjerena hrana, pristup čistoj vodi i sanitarnim čvorovima, pristojan rad i odgovarajući smještaj”. Naglasio je da je posljednjih mjeseci došlo je do ogromnog povećanja troškova energije, zajedno s rastućom inflacijom te da moramo pronaći rješenja za osiguranje opskrbe energijom iz trećih zemalja fosilnim gorivima, kao i ubrzati uvođenje inovativnih tehnologija u energetske mješavine, kako bismo zadržali cijene na razinama koje neće ometati gospodarski rast.

Vasile Nagy (Bukurešt) istaknuo je snažnu potporu Bukurešta proširenju EU s partnerima na Zapadnom Balkanu, pogotovo u vremenima kad se suočavamo s najozbiljnijom sigurnosnom krizom u posljednjih nekoliko desetljeća. Naglasio je i značajan utjecaj ruske agresije na poljoprivrednu sezonu u Ukrajini, posebno se osvrnuvši na blokadu luka u Ukrajini. Pozdravio je hitne mjere koje je Europska komisija poduzela u tom kontekstu, kako za pomoć Ukrajini u osiguranju hrane za svoje građane tako i za očuvanje uloge Ukrajine kao najvećeg izvoznika poljoprivrednih dobara. Potvrdio je da Bukurešt također neumorno pridonosi tom cilju olakšavajući ukrajinski izvoz iz luke Constanta. Istaknuo je da je energetska sigurnost od kapitalne važnosti u novom kontekstu te pozdravio priznanje Europske komisije da je prirodni plin mostno gorivo za pravednu energetske tranziciju. Potvrdio je da rumunjske vlasti ostaju otvorene za nastavak dijaloga s investitorima kako bi se stvorili uvjeti za vađenje rezervi plina iz Crnog mora, čime bi se doprinijelo smanjenju nesigurnosti i stvaranju jačih demokracija, te osiguralo da stanovništvo ima dovoljno hrane i energije u čistom okolišu.

Danijela Đurović (Podgorica) naglasila je da je Crna Gora kao sudionica Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi već 15 godina i buduća predsjedavajuća ovom regionalnom inicijativom snažno posvećena primarnim ciljevima SEECF-a, među kojima su: jačanje dobrosusjedskih odnosa, suradnja u područjima sigurnosti, gospodarstva, pravosuđa, unutarnjih poslova, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, kao i promicanje kulturne i socijalne suradnje. Đurović je potvrdila da je Crna Gora Ustavom proklamirana ekološka država te da u skladu s europskim zelenim dogovorom i energetske politikom EU planira daljnji razvoj energetskeg sektora kroz tranziciju zelene energije i dekarbonizaciju, povećanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i poboljšanje energetske učinkovitosti, kao i izgradnju infrastrukture za povezivanje sa susjednim energetske sustavima. Govoreći o utjecaju krize na poljoprivredno-prehrambeni lanac, Đurović je zaključila da je prije svega potrebna ciljano i koordinirano

djelovanje koje podrazumijeva da države svoja poljoprivredna tržišta drže otvorenima, predvidljivima i transparentnima, da ne gomilaju zalihe i ne uvode neopravdane restrikcije na izvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Zaključno, navela je prioritete crnogorskog predsjedanja PSSEECp-om (CiO): jačanje sigurnosne suradnje, zaštitu ljudskih prava, vladavinu prava i osnaživanje demokratskih institucija, unaprjeđenje ekonomske suradnje i infrastrukturne povezanosti, zelenu tranziciju, daljnje ublažavanje i nadilaženje zdravstvenih, ekonomskih i drugih posljedica pandemije COVID-19 i europsku integraciju zemalja kandidatkinja iz regije jugoistočne Europe.

Glauk Konjufca (Priština) istaknuo je da je invazija Rusije na Ukrajinu izravno utjecala na regionalnu sigurnost, uključujući opskrbu energijom i poljoprivredno-prehrambenim proizvodima, te da će rastuće cijene energije i hrane teško opteretiti kućanstva s niskim prihodima, koja troše puno veći dio svoga prihoda na osnovne potrebe kao što su hrana i grijanje. Na kraju je pozvao članice Procesu na podršku u nastojanju Prištine za ostvarenjem liberalizacije viznog režima, članstva u Europskom vijeću, statusa kandidatkinje za EU, članstva u NATO-u i članstva u drugim međunarodnim mehanizmima.

Talat Xhaferi (Skopje) istaknuo je da je Republika Sjeverna Makedonija jedna od 193 zemlje koje su službeno usvojile Agendu za održivi razvoj do 2030., a koju je usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda u rujnu 2015. godine. Pozvao je na nastavak zajedničke suradnje svih članica Procesu, budući da se samo zajedno, solidarno i na ravnopravnim osnovama može nositi sa svim izazovima koje nameću utjecaj klimatskih promjena u različitim područjima života, među kojima su prioritet sigurnost opskrbe energetske i poljoprivrednog lanca.

Javor Božankov (Sofija) naglasio je da je postavljen zajednički cilj zaustavljanja degradacije ekosustava njegovim obnavljanjem, jer samo sa zdravim ekosustavima možemo poboljšati egzistenciju ljudi, suprotstaviti se klimatskim promjenama i zaustaviti kolaps biološke raznolikosti. „Današnja situacija, uzrokovana ratom u Ukrajini, dinamično je promijenila dnevni red Europe“, nastavio je Božankov, potvrđivši da nakon jednostrane obustave isporuke plina iz Rusije u Bugarsku treba napraviti novu energetske kartu na osnovi novih interkonektora koji su nam dostupni te optimizirati energetske raznolikost. Istaknuo je da je energija postala oružje i da naš odgovor treba biti solidarnost, jer energetske sigurnost nije nacionalno već regionalno pitanje. Potvrdio je da je bugarska politika razvoja plinske infrastrukture izravno povezana s pozicioniranjem zemlje kao jednog od glavnih centara za distribuciju plina u jugoistočnoj i srednjoj Europi. Na kraju, govoreći o poljoprivredno-prehrambenom lancu, istaknuo je prioritet prilagođavanja poljoprivrede Bugarske agro-okolišu, koji je emanacija ideje održive "zelene" budućnosti i nudi jasne principe zaštite okoliša, flore i faune.

Eduard Shalsi (Tirana) istaknuo je važnost potpore svim zemljama koje teže pridruživanju EU, kao i jačanja mehanizama usmjerenih na zblježavanje europskih parlamenata i međusobnu razmjenu najboljih praksi. Shalsi je dao veliku važnost razvoju djelatnosti zaštite prirode, kao i važnost zajedničkim dugoročnim planovima za postizanje ciljeva održivog razvoja do 2030. godine.

Ivana Posavec Krivcc (Zagreb) istaknula je da Hrvatska prepoznaje važnost uključive regionalne suradnje i dobrosusjedskih odnosa za stabilnost regije jugoistočne Europe i europski put tih zemalja te da je za Hrvatsku prostor Jugoistočne Europe od strateškog značaja, interesa i prioriteta u političkom, gospodarskom i sigurnosnom smislu. Naglasila je da Hrvatska aktivno prati situaciju u Ukrajini i priprema mjere za odgovor na ovu krizu. U tom kontekstu, zajednički cilj EU-a je dekarbonizacija Europe do sredine stoljeća. U svjetlu regionalne suradnje, Posavec Krivcc se siglasila da „Green Deal” svakako predstavlja dobru osnovu za suradnju sa zemljama Jugoistočne Europe, koje mogu razvijati zajedničke projekte u cilju postizanja gospodarskog oporavka, rasta i dekarbonizacije energetskega sektora.

Na 9. plenarnoj sjednici Parlamentarne skupštine Procesu suradnje u Jugoistočnoj Europi izabrani su mandati glavnih odbora u sazivu 2022/2023: Podgorica će predsjedati Glavnim odborom za gospodarstvo, infrastrukturu i energetiku dok će Priština predsjedati Glavnim odborom za pravosuđe, unutarnje poslove i sigurnosnu suradnju i Glavnim odborom za socijalni razvoj, obrazovanje, istraživanje i znanost.

Zasjedanje PSSEEC-a u Ateni okončano je usvajanjem Završne deklaracije, u kojoj je pružena snažna podrška svim državama članicama SEEC-a koje su u procesu pridruživanja Europskoj uniji.

U ovom dokumentu države članice SEEC-a pozvane su da poduzmu aktivnosti u cilju zaštite okoliša u okviru održivog gospodarstva, da potaknu pravnu, znanstvenu, tehnološku i komercijalnu suradnju u području održivog razvoja kako bi se podržala sigurnost opskrbe energijom, kao i da promiču razmjenu znanja i iskustava u vezi s inovacijama i tehničkom podrškom za nesmetani promet roba poljoprivredno-prehrambenog lanca.

Na kraju je predsjednik Tassoulas i formalno predao predsjedanje PSSEEC-om Podgorici, zaželio mnogo uspjeha u budućem radu i zaključio 9. plenarnu sjednicu PSSEEC-a.

Izvešće pripremila:

Tajnica Izaslanstva

Jadranka Radović

Izvešće odobrila:

Zamjenica predsjedatelja
Zastupničkog doma PSBIH
Borjana Krišto

Dostaviti:

- Kolegiju Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH
- Kolegiju Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH
- Kolegiju Tajništva Parlamentarne skupštine BiH
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma
- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda
- a/a